

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره پاسخگویی به سوالات دینی

احکام جبیره

دوره آموزشی کارشناسان پاسخگویی به سوالات شرعی

گروه علمی احکام اداره پاسخگویی به سوالات دینی
(سال ۱۳۹۸)

در این نسخه تنها نظر چهار تن از فقها آمده است و مطالب کم کاربردتر نیز حذف شده است؛

((غیر قابل انتشار))

پیشگفتار

قال الرضا(ع): رحم الله عبداً أحيا أمرنا فقلت له: و كيف يحيي أمركم؟ قال: يتعلم علومنا و يعلمها الناس...^۱

عبدالسلام می گوید از امام رضا(ع) شنیدم که می فرمود: «خداوند رحمت کند هر آن کس را که امر ما را زنده می کند.» به ایشان گفتم: «چگونه امر شما را احیا می کند؟» فرمود: «علوم ما را فرا می گیرد و آن را به مردم تعلیم می دهد...»

«اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی» مفتخر است در راستای رسالت خود مبنی بر اشاعه فرهنگ تشیع و پاسخ گویی به سؤالات شرعی مردم در این حوزه گسترده از دین، محتوای پیش رو را به استادان فرهیخته تقدیم کند. در این نوشتار تلاش کرده ایم علاوه بر دادن اطلاعات و محتوای غنی، پاسخی مناسب با محتوایی یکسان در اختیار استادان قرار دهیم تا از تعدد جواب و تشویش خاطر مراجعان و سؤال کنندگان جلوگیری شود.

تلخیص کتاب های تخصصی موجود در این حوزه و جمع بندی جواب ها و بی نیاز کردن استادان از رجوع به منابع پر شمار در هنگام پاسخ گویی، از اهداف اصلی تهیه و تنظیم این قبیل نوشتارهاست. برای رسیدن به این مهم، کارگروهی از استادان و کارشناسان فرهیخته این اداره موضوع پیشنهادی را موشکافانه بررسی می کنند و محصول تلاش خویش را به داوری و نظارت هیئت علمی می گذارند.

این مجموعه کتاب ها در چهار دسته موضوعی تدوین و ارائه می شود: رهیافت احکام، رهیافت اعتقادی، رهیافت تربیتی و رهیافت ترکیبی (مركب از هر سه موضوع). بی شک بررسی دقیق و نگاه نقادانه شما فرهیخته گران قدر، ما را در جهت بهبود این مجموعه یاری خواهد کرد.

جبهه خضوع به درگاه قدسی احدیت می ساییم که توفیق خدمت در بارگاه ملکوتی و سراسر نور حضرت رضا(ع) را ارزانی مان فرمود. امید است بتوانیم به پاس این افتخار و با استعانت از آن امام همام(ع)، به مصداق روایت نورانی فوق، جرعه ای از علم حقیقی بنوشیم و به تشنگان راستین آن بنوشانیم. ----- اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی

۱. شیخ صدوق، عیون اخبار الرضا(ع)، ج ۲، ص ۲۵۷، ح ۶۹

فهرست

۲	پیشگفتار.....
۳	فهرست.....
۵	جبیره.....
۵	تعریف جبیره:.....
۵	حکم جبیره.....
۵	جبیره مبیح صلوٰه یا رافع حد؟.....
۶	اقسام معذوریت در رساندن آب:.....
۶	شکستگی، جراحت، دمل.....
۶	الف) در اعضای شستن باشد.....
۶	۱- روی آن باز است.....
۶	آب ضرر ندارد.....
۶	آب ضرر دارد.....
۷	۲- روی آن بسته است.....
۷	باز کردن ممکن است.....
۷	باز کردن ممکن نیست.....
۱۰	ب) در اعضای مسح باشد.....
۱۰	۱- روی آن باز است.....
۱۰	۲- روی آن بسته است.....
۱۰	باز کردن ممکن است.....
۱۰	باز کردن ممکن نیست.....
۱۱	ترس و گمان به ضرر و جبیره.....
۱۱	عذرهای دیگر.....
۱۱	بیماریهای پوستی.....
۱۲	درد چشم.....
۱۲	فصد یا حجامت.....
۱۲	عمل لیزیک بر روی پوست.....
۱۳	حکم جراحت در غیر اعضای وضو.....
۱۳	تنگی وقت در ازاله مانع.....
۱۳	چسبیدن مانع بر اعضا.....
۱۳	مانع برطرف نمی شود.....
۱۴	کاشت ناخن.....
۱۴	ایجاد عمدی مانع.....
۱۵	شرایط جبیره.....
۱۵	جنس جبیره.....

جیره غصبی.....	۱۵
کل جیره غصبی است.....	۱۵
باطن جیره غصبی است.....	۱۵
عدم امکان برطرف کردن جیره غصبی.....	۱۵
مانع روی جیره.....	۱۶
چربی روی جیره.....	۱۶
جیره چند لایه ای.....	۱۶
قرار دادن مانع روی جیره.....	۱۶
احکام جیره.....	۱۷
کیفیت مسح جیره.....	۱۷
فرقهای جیره در اعضای شستن و مسح.....	۱۷
دیدن مانعی که رفعش مشقت دارد پس از وضو.....	۱۸
کیفیت مسح سر و پاها در جیره در کف دست.....	۱۸
مقدار جیره.....	۱۸
بخشی از یک عضو.....	۱۸
تمام یک عضو.....	۱۸
معظم اعضاء.....	۱۹
تمام اعضای وضو.....	۱۹
جیره بیش از حد معمول.....	۱۹
ضرر بیش از حد متعارف اطراف زخم.....	۲۰
تعدد جیره.....	۲۰
حکم کسی که وظیفه اش را نمی داند.....	۲۰
حکم کشف خلاف وظیفه.....	۲۱
اعتقاد به ضرر و کشف خلاف.....	۲۱
اعتقاد به عدم ضرر و کشف.....	۲۱
تخلف عمدی مکلف از وظیفه ظاهری و کشف خلاف.....	۲۲
حکم نماز در اول وقت با غسل یا وضوی جیره.....	۲۲
خواندن نماز قضا با وضو یا غسل جیره ای.....	۲۲
اقتداء به طاهر جیره ای.....	۲۲
اجیر کردن طاهر جیره ای.....	۲۳
اعضای مصنوعی و جیره.....	۲۳
احکام مخصوص غسل جیره.....	۲۴
غسل جیره ترتیبی یا اترتاسی.....	۲۴
وظیفه مکلف در شکستگی و جراحت و زخم.....	۲۴
غسل میت جیره ای؟.....	۲۴
احکام مخصوص تیمم جیره.....	۲۵
کیفیت تیمم جیره ای.....	۲۵

بسم الله الرحمن الرحيم

جبیره

تعریف جبیره:

شیئی که با آن زخم و شکستگی را می بندند و همچنین دوابی که روی زخم و مانند آن می گذارند جبیره نام دارد. (حضرت امام، امام خامنه ای، ایة الله مکارم، ایة الله سیستانی)^۱

حکم جبیره

به طور اجمال باید گفت در صورتی که در اعضای وضو و غسل مکلف، مانعی از رساندن آب باشد در بعضی موارد وظیفه ی او انجام غسل و وضوی جبیره ای می باشد که احکام آن در ادامه به تفصیل خواهد آمد.^۲

آیا در احکام جبیره در وضو و غسل واجب و مستحبی تفاوتی وجود دارد؟^۳

- فرقی ندارند. (حضرت امام ره، سیستانی، مکارم)

جبیره مبیح صلوة یا رافع حدث؟^۴

آیا عمل جبیره ای فقط به مکلف اجازه ی خواندن نماز می دهد یا اینکه حدث را از او برطرف می کند؟

- عمل جبیره ای نه تنها مبیح نماز است بلکه رفع حدث نیز می کند. (حضرت امام، امام خامنه ای، ایة الله سیستانی و ایة الله مکارم)

آیا شخصی که غسل جبیره کرده بعد از برطرف شدن عذر برای انجام عبادات لازم است دوباره غسل معمولی انجام دهد؟^۵

- خیر لازم نیست. (حضرت امام ره، امام خامنه ای)

بعد از برطرف شدن عذر آیا می توان با همان وضوی جبیره قبل نماز های بعدی را خواند؟^۶

- می تواند نمازهای بعدی را با همان وضو بخواند (حضرت امام، امام خامنه ای)

- کسی که وظیفه اش وضوی جبیره ای است و وضوی جبیره گرفته، در صورتی که عذرش برطرف شد و بهبودی یافت، وضوی او باقی است و می تواند با آن وضو، کارهایی که نیاز به وضو دارد - مثل خواندن نماز یا لمس خط قرآن - را انجام دهد. شایان

^۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل مراجع احکام وضوی جبیره، امام خامنه ای سایت لیدر اصطلاحات فقهی

^۲ عروه الوثقی، ج ۱، احکام الجبائر.

^۳ حضرت امام العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۷؛ ایة الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۷، ایة الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۷

^۴ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۵؛ امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۵۵۰۸۰۰ استفتاء شماره ۳۴ جزوه. ایة الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۵، ایة الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۵

^۵ حضرت امام استفتات امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء ۵۵۰۸۰۰ و استفتاء شماره ۳۴ جزوه

^۶ حضرت امام تحریر الوسیه ج ۱ م ۱۳ وضوی جبیره و رساله توضیح المسائل ج ۱ م ۳۴۴ امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۵۳۵۲ استفتاء شماره ۲۵ جزوه ایة الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۶؛ ایة الله مکارم توضیح المسائل م ۳۵۸

ذکر است در مواردی که وظیفه او هم وضوی جبیره و هم تیمم است، پس از برطرف شدن عذر و بهبودی، وضوی او کافی نیست و باید برای کارهایی که انجام آن نیاز به وضو دارد، وضو بگیرد و این مسأله در مورد غسل جبیره‌ای نیز جاری است. (ایه الله سیستانی)

- نمازهایی را که با وضو یا غسل جبیره‌ای خوانده اعاده ندارد، مگر اینکه قبل از پایان وقت نماز عذر برطرف شود در اینجا بنا بر احتیاط واجب، نماز را اعاده کنند. (ایه الله مکارم)

اقسام معذوریت در رساندن آب:

معذوریت رساندن آب به اعضا یا به جهت وجود زخم، دمل و شکستگی است و یا اینکه به جهات دیگری مانند بعضی از بیماری‌های پوستی و یا موانع دیگر می باشد که در ادامه به تقسیمات آن اشاره می شود.

شکستگی، جراحت، دمل

اگر یکی از آسیبهای مذکور^۱:

الف) در اعضای شستن باشد

۱- روی آن باز است

آب ضرر ندارد

- آب ضرر ندارد (و نجاست هم ندارد) باید طبق معمول وضو بگیرد. (حضرت امام، ایه الله سیستانی، ایه الله مکارم)^۲

آب ضرر دارد^۳

- اگر اطراف آن را بشوید کافی است. ولی چنانچه کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، بهتر آن است که دست تر بر آن بکشد و بعد پارچه پاکی روی آن بگذارد و دست تر را روی پارچه هم بکشد. و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا زخم نجس است و نمی شود آب کشید، باید اطراف زخم را به طوری که در وضو گفته شد، از بالا به پایین بشوید و بنابر احتیاط مستحب پارچه پاکی روی زخم بگذارد و دست تر روی آن بکشد. و اگر گذاشتن پارچه ممکن نیست شستن اطراف زخم کافی است و در هر صورت تیمم لازم نیست. (حضرت امام ره)

- اگر در اعضای وضو زخم یا شکستگی است و روی آن باز باشد و آب برای آن ضرر ندارد، باید آن را بشوید و اگر شستن آن مضر است باید اطراف آن را بشوید، و احتیاط آن است که اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، دست تر بر آن بکشد. (امام خامنه ای)

۱ امام خمینی العروه الو تقی ج ۱ فصل فی الحکام الجبائر؛ امام خمینی العروه الو تقی ج ۱ فصل فی الحکام الجبائر؛ ایه الله مکارم العروه الو تقی ج ۱ فصل فی الحکام الجبائر

۲: امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۴؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۵؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۳

۳: امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۵؛ امام خامنه ای اجوبه الاستفتائات س ۱۳۵؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل م ۳۲۴؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۶

- اگر زخم یا دمل یا شکستگی در صورت و دست‌ها است و روی آن باز است و آب ریختن روی آن ضرر دارد، باید اطراف زخم یا دمل را - به‌طوری که در وضو گفته شد - از بالا به پائین بشوید، و بهتر آن است که چنانچه کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد دست تر بر آن بکشد، و بعد پارچه پاکی روی آن بگذارد و دست تر را روی پارچه نیز بکشد. و اما در شکستگی لازم است تیمم بنماید. (ایه الله سیستانی)

- هرگاه زخم یا دمل یا شکستگی در صورت و دست‌ها است و روی آن باز است اما آب ریختن روی آن ضرر دارد، کافی است اطراف آن را بشوید، ولی اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد باید دست تر بر خود آن نیز بکشد و اگر ضرر دارد مستحب^۱ است پارچه پاکی روی آن بگذارد و دست تر روی آن بکشد. (ایه الله مکارم)

۲- روی آن بسته است

باز کردن ممکن است

مسئله دو صورت دارد یا ریختن آب روی آن ضرر ندارد یا ضرر دارد:

الف) اگر ضرر ندارد

- اگر روی دمل یا زخم یا شکستگی بسته باشد، چنانچه بازکردن آن ممکن است و زحمت و مشقت هم ندارد و آب هم برای آن ضرر ندارد، باید روی آن را باز کند و وضوی معمولی بگیرد، چه زخم و مانند آن در صورت و دست‌ها باشد، یا جلوی سر و روی پاها. (حضرت امام؛ ایه الله سیستانی؛ ایه الله مکارم) ۱.

ب) اگر ضرر دارد^۲

- اگر زخم یا دمل یا شکستگی در صورت یا دست‌ها باشد و بشود روی آن را باز کرد، چنانچه ریختن آب روی آن ضرر دارد و کشیدن دست تر ضرر ندارد، واجب است دست تر روی آن بکشد. (حضرت امام ره)

- اگر زخم یا دمل یا شکستگی که بسته است در صورت یا دست‌ها باشد، چنانچه باز کردن و ریختن آب روی آن ضرر دارد، باید مقداری را که ممکن است از اطراف شسته - و بنا بر احتیاط واجب - روی جبیره را مسح نماید. (ایه الله سیستانی)

- اگر اطراف زخم یا شکستگی را بشوید کافی است و مستحب^۳ است پارچه پاکی روی آن بگذارد و دست تر روی آن بکشد. (ایه الله مکارم)

باز کردن ممکن نیست^۴

الف) آب برای عضو آسیب دیده ضرر ندارد و عضو و جبیره پاک است و رساندن آب ممکن:

- اگر نمی‌شود روی زخم را باز کرد ولی زخم و چیزی که روی آن گذاشته پاک است و رسانیدن آب به زخم ممکن است و ضرر و زحمت و مشقت هم ندارد، باید آب را به روی زخم برساند و اگر زخم یا چیزی که روی آن گذاشته نجس است، چنانچه آب

۱: امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۷؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۶؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۸

۲ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۸؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۶؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۷

۳ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۹؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۸؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۸

کشیدن آن و رساندن آب به روی زخم ممکن باشد بدون زحمت و مشقت، باید آن را آب بکشد و موقع وضو آب را به زخم برساند. (حضرت امام ره)

- اگر نمی‌شود روی زخم را باز کرد ولی زخم و چیزی که روی آن گذاشته شده پاک است، و رساندن آب به زخم ممکن است و ضرر هم ندارد، باید آب را به روی زخم از بالا به پائین برساند، و اگر زخم یا چیزی که روی آن گذاشته شده نجس است، چنانچه آب کشیدن آن و رساندن آب به روی زخم ممکن باشد باید آن را آب بکشد، و موقع وضو آب را به زخم برساند. (ایه الله سیستانی)

- اطراف زخم یا شکستگی را بشوید و احتیاط مستحب آن است که روی جبیره را نیز مسح کند و اگر جبیره نجس است یا نمی‌شود روی آن دست تر بکشد، پارچه پاکی را بر آن ببندد و دست تر روی آن بکشد. (ایه الله مکارم)

ب) اگر آب برای عضو آسیب دیده ضرر دارد و یا عضو نجس است:^۱

- در صورتی که آب برای زخم ضرر دارد، یا آن که رساندن آب به روی زخم ممکن نیست یا زخم نجس است و نمی‌شود آن را آب کشید، باید اطراف زخم را بشوید و اگر جبیره پاک است روی آن را مسح کند. (حضرت امام ره)
  - اگر روی اعضای بدن مانع و یا زخمی باشد که تطهیر آن ممکن نباشد و یا همراه با حرج و مشقت باشد باید به وظیفه وضوی جبیره ای عمل کنید یعنی با دست مرطوب به نیت جبیره مانع را مسح نمایید و اگر زخم است و امکان تطهیر نیست، پارچه و مانند آن روی محل زخم قرار دهید و با دست مرطوب به نیت جبیره، پارچه را مسح نمایید. (امام خامنه ای)
  - چنانچه آب برای قسمت آسیب دیده ضرر دارد یا باز کردن جبیره‌ای که بر قسمت صدمه دیده گذاشته شده، مضر بوده یا همراه با سختی فوق العاده باشد، یا موضع آسیب دیده نجس و آلوده به خون است و برای بر طرف کردن خون از آن، نیاز به ریختن آب فراوان است و ریختن آب زیاد برای موضع صدمه دیده ضرر دارد باید اطراف آن را شسته و روی جبیره را مسح کند و شستن اطراف جبیره بدون مسح بر جبیره و یا شستن جبیره به جای مسح آن به احتیاط واجب کافی نیست. (ایه الله سیستانی)
  - اطراف آن را بشوید کافی است احتیاط مستحب آن است که روی جبیره را نیز مسح کند (ایه الله مکارم)
- نکته:** نکاتی مهم در توضیح ضرر در کلام آیت الله سیستانی موجود است که در پاورقی^۲ به آنها اشاره شده است.

^۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۹؛ امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۸۲۰۱۸۳ استفتاء شماره ۳۸ جزوه ایه الله مکارم العروه الوثقی فصل فی احکام الجبائر و توضیح المسائل م ۳۴۸؛ ایه الله سیستانی منهاج الصالحین ج ۱ احکام جبائر قبل م ۱۰۳ و رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۶۳ و ۳۶۴

۲. نکات مهم در توضیح ضرر در بحث وضوی جبیره در فتوای الله سیستانی.

۱- وضوی جبیره در مواردی انجام می‌شود که آب برای قسمت آسیب دیده ضرر داشته یا باز کردن جبیره‌ای که بر قسمت صدمه دیده گذاشته شده، مضر بوده یا همراه با سختی فوق العاده باشد، هرچند آب برای محل، ضرر نداشته باشد مثل شکستگی که روی آن گچ گرفته شده و آب برای آن ضرر ندارد ولی رساندن آب به زیر آن بدون برداشتن گچ ممکن نیست و از طرفی باز کردن گچ برای قسمت آسیب دیده مضر بوده یا برداشتن آن با سختی زیادی همراه است که معمولاً قابل تحمل نیست.

۲- در مورد ضرری که سبب وضوی جبیره‌ای می‌شود فرقی بین این نیست که آب به مقدار شستن وضویی، برای آن ضرر داشته باشد یا اینکه ضرر، به علت تطهیر نجاست قسمت صدمه دیده باشد مثل وقتی که در اعضای وضو زخم یا دمل یا شکستگی است که آب به مقدار شستن وضویی برای آن ضرر ندارد ولی موضع آسیب دیده نجس و آلوده به خون است و برای بر طرف کردن خون از آن، نیاز به ریختن آب فراوان است و ریختن آب زیاد برای موضع صدمه دیده ضرر دارد.

۳- اگر آب برای عضو، ضرر دارد ولی به وسیله گرم کردن آب یا کم آب ریختن (طوری که شستن بر آن صدق کند)، ضرر برطرف می‌شود باید این کار را انجام دهد و وضو بگیرد.

۴- اگر آب برای عضو ضرر ندارد، خواه عضو سالم باشد یا آن که زخم یا شکستگی داشته باشد، اما نجس بوده و تطهیر آن ممکن نباشد، هرچند عدم امکان تطهیر، به علت تنگی وقت یا کمی آب باشد یا اینکه تطهیر آن ممکن است ولی سختی فوق العاده دارد، در تمام این موارد باید تیمم کند.

ج) خود جبیره نجس است^۱:

- اگر جبیره نجس است یا نمی شود روی آن را دست تر کشید، مثلاً دواپی است که به دست می چسبد، پارچه پاکی را به طوری که جزء جبیره حساب شود، روی آن بگذارد و دست تر روی آن بکشد و اگر این هم ممکن نیست احتیاط واجب آن است که وضو بگیرد و تیمم هم بنماید. (حضرت امام ره)
- اگر جبیره نجس باشد باید آن را شسته یا عوض نمود یا اینکه چیز پاکی مانند پارچه یا پلاستیک روی جبیره نجس بست به گونه‌ای که کاملاً به جبیره چسبیده و عرفاً جزء آن حساب آید والا اطراف آن شسته شود کافی است. (ایه الله سیستانی)
- اگر جبیره نجس است یا نمی شود روی آن دست تر بکشد، احتیاط مستحب آن است که پارچه پاکی به نحوی که جزء جبیره محسوب شود بر آن ببندد و دست تر روی آن بکشد و اگر به این روش ممکن نشد احتیاط مستحب آن است که علاوه بر شستن اطراف تیمم هم بنماید. (ایه الله مکارم)

سوال: اگر خون با دواپی که روی زخم نهاده شده با هم مخلوط شوند و یک شی واحد شمرده شوند و امکان پاک کردن آن هم بعد از خوب شدن زخم نباشد وظیفه چیست؟^۲

- بنابر احتیاط واجب حکم زخم باز را دارد (یعنی شستن اطراف آن کافی است) و احتیاط واجب آن است که تیمم هم انجام دهد و احتیاط بیشتر آن است که پارچه ای گذاشته و مسح را روی آن انجام دهد. (حضرت امام ره)
- باید تیمم کند. (ایه الله سیستانی)
- اطراف را شسته احتیاط آن است که پارچه ی روی آن گذاشته و روی آن را مسح کند. (ایه الله مکارم)

سوال: اگر زیر جبیره نجس باشد حکم چیست؟^۳

- اگر ظاهر جبیره پاک است نجاست باطنی آن اشکال ندارد. (آیات عظام: امام، مکارم؛ سیستانی،)

سوال: اگر عضو بدن سالم است ولی نجس است و تطهیر آن ممکن نیست آیا حکم جبیره را دارد؟^۴

- باید تیمم کند و اگر عین نجاست چیزی است که چسبیده و برطرف نمی شود احکام مانع نیز جاری است یعنی لازم است به دستور جبیره عمل کند و احتیاط این است که در این صورت تیمم هم انجام شود. (حضرت امام ره)
- باید تیمم کند. (آیات الله سیستانی)
- بعید نیست که وضوی جبیره کافی باشد محل نجس را چیز پاکی قرار دهد و دست تر روی آن بکشد و احتیاط واجب تیمم نیز انجام شود. (ایه الله مکارم)

^۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۲۹؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر و توضیح المسائل م ۳۴۸؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۷۳ و منهج الصالحین ج ۱ م ۱۰۵

^۲ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۰؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۰؛ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۰

^۳ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۵؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۵؛ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۵

^۴ حضرت امام العوه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۳؛ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۳؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۲۳

ب) در اعضای مسح باشد^۱

چنانچه جایی برای مقدار واجب مسح باقی است مثلاً قسمتی از جلوی سر یا یک انگشت پا به مقدار واجب مسح باز، بر قسمت باقیمانده مسح کند وضو صحیح است و اگر به مقدار واجب مسح جای سالمی برای مسح باقی نمانده مسئله تقسیماتی دارد که در ذیل به آن اشاره می شود:

۱- روی آن باز است

- چنانچه نتواند آن را مسح کند باید پارچه پاکی روی آن بگذارد و روی پارچه را با تری آب وضو که در دست مانده مسح کند و بنابر احتیاط مستحب تیمم هم بنماید و اگر گذاشتن پارچه ممکن نباشد، باید بجای وضو تیمم کند و بهتر است یک وضو بدون مسح هم بگیرد. (حضرت امام ره)
- اگر نمی تواند روی زخم محل مسح دست تر بکشد باید به جای وضو تیمم کند. ولی در صورتی که می تواند پارچه ای روی زخم قرار دهد و بر آن دست بکشد، احتیاط آن است که علاوه بر تیمم، وضو نیز با چنین مسحی بگیرد. (امام خامنه ای)
- اگر زخم یا دمل یا شکستگی در جلوی سر یا روی پاها است و روی آن باز است، چنانچه نتواند آن را مسح کند به این معنی که زخم مثلاً تمام محل مسح را گرفته باشد، یا آنکه از مسح جاهای سالم نیز متمکن نباشد، در این صورت لازم است تیمم نماید، و بنا بر احتیاط مستحب وضو نیز گرفته و پارچه پاکی روی آن بگذارد، و روی پارچه را با تری آب وضو که در دست مانده مسح کند. (ایه الله سیستانی)
- هرگاه زخم یا دمل و شکستگی در محل مسح باشد چنانچه نتواند آن را مسح کند باید پارچه پاکی روی آن بگذارد و روی پارچه را با رطوبت آب وضو مسح کند و بنابر احتیاط واجب، تیمم هم بنماید و اگر گذاشتن پارچه ممکن نباشد باید وضوی بدون مسح بگیرد و بنابر احتیاط واجب تیمم هم بکند. (آیه الله، مکارم)

۲- روی آن بسته است

باز کردن ممکن است

- چنانچه باز کردن آن بدون مشقت امکان دارد و آب هم ضرر ندارد باید باز کند و روی آن را مسح کند (حضرت امام؛ آیه الله سیستانی؛ آیه الله مکارم)^۲
- باز کردن ممکن نیست^۳
- روی جبیره را مسح کند. (حضرت امام، آیه الله سیستانی؛ امام خامنه ای احتیاط مستحب آن است تیمم هم بنماید)
- روی همان را مسح کند و اگر به زحمت نمی افتد تیمم هم بنماید. (آیه الله مکارم)

۱: امام خمینی توضیح المسائل م ۱۳۲۶: امام خامنه ای اجوبه الاستفتاءات س ۱۳۶، آیه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۴۷؛ آیه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۵ و رساله توضیح المسائل المسائل جامع ج کیفیت وضوی جبیره قبل مساله ۳۸۰

۲: حضرت امام رساله توضیح المسائل م ۳۲۷؛ آیه الله مکارم م ۳۴۸؛ آیه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۲۶

۳: امام خمینی تحریر الو سیله ج ۱ وضوی جبیره م آیه الله سیستانی رساله جامع ج ۱ کیفیت وضوی جبیره ذیل م ۳۷۹؛ آیه الله مکارم استفتاءات ج ۳ م ۷۵ و ۷۶؛ امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۹۷۰۱۶ استفتاء شماره ۲۳

ترس و گمان به ضرر و جبیره

حکم رفع جبیره در زمان ترس و یا گمان ضرر چیست؟^۱

- تا زمانی که ترس ضرر باشد حکم جبیره هست اگرچه احتمال خوب شدن هم باشد و اگر کشف شود قبلاً خوب شده. اعاده عمل واجب نیست و اگر گمان خوب شدن دارد و ترس ضرر ندارد واجب است جبیره برطرف کند (حضرت امام وایه الله سیستانی)

- تا زمانی که ترس ضرر باشد حکم جبیره هست اگرچه احتمال خوب شدن هم باشد ولی اگر احتمال خوب شدن هست و باز کردن جبیره برایش ضرر ندارد و مشقت هم ندارد واجب است باز کرده و مشاهده کند و اگر کشف شود قبلاً خوب شده به احتیاط واجب عمل اعاده شود و اگر گمان خوب شدن دارد و ترس ضرر ندارد واجب است جبیره برطرف کند (ایه الله مکارم)

عذرهای دیگر

بیماریهای پوستی

اگر در اعضاء زخم، جراحت و شکستگی ای نیست ولی به جهت دیگری مانند مریضی پوستی استعمال آب برای آن ضرر دارد وظیفه چیست؟^۲

- اگر در جای وضو زخم و جراحت و شکستگی نیست، ولی به جهت دیگری آب برای همه دست و صورت ضرر دارد، باید تیمم کند و احتیاط مستحب آن است که وضوی جبیره ای هم بگیرد، ولی اگر برای مقداری از دست و صورت ضرر دارد چنانچه اطراف آن را بشوید کافی بودن بعید نیست، ولی احتیاط به تیمم ترک نشود. (حضرت امام ره)

- باید غسل و وضوی جبیره انجام دهد. (امام خامنه ای)

- اگر برای تمام عضو ضرر دارد باید تیمم کند، ولی اگر فقط برای مقداری از دست و صورت ضرر دارد، چنانچه اطراف آن را بشوید کافی است و احتیاط آن است که تیمم هم بکند. (آیت الله مکارم)

- اگر در جای وضو زخم و جراحت و شکستگی نیست، ولی به جهت دیگری آب برای آن ضرر دارد، باید تیمم کند. (آیه الله سیستانی)

۱ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباير م ۱۸؛ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباير م ۱۸؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباير م ۱۸
۲: امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۳۶، امام خامنه ای سایت ادمین ضعیف: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۸۰۷۰۷۵ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۶/۰۷/۰۶؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۳۵، ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۵۲

درد چشم

طهارت کسی که درد چشم دارد و آب برای آن مضر است به چه نحوی است؟^۱

- اگر استعمال آب برای چشم ضرر دارد باید تیمم کند ولی اگر امکان دارد اطراف چشم را بشوید بدون این که ضرری به چشم برسد احتیاط واجب آن است که علاوه بر وضو تیمم هم بنماید و احتیاط بهتر است که پارچه ای روی چشم قرار دهد و روی آن را مسح کند سپس تیمم کند. (حضرت امام ره)
- کسی که به بیماری چشمی مبتلا شده و چشم او ورم کرده و ملتهب شده اگر استعمال آب مطلقاً برای صورت ضرر دارد باید تیمم نماید ولی چنانچه شستن اطراف چشم ممکن است و ضرر برای چشم ندارد، در صورتی که روی چشم با دوا و مرهم پوشیده شده باشد وضوی جبیره کافی است و اگر روی چشم با دوا و مرهم پوشیده نشده باشد، احتیاط واجب آن است که هم وضوی جبیره بگیرد و هم تیمم نماید باید اطراف را بشوید و پارچه ای روی آن قسمت بگذارد و روی پارچه را نیز دست تر بکشد و احتیاط کرده تیمم نیز بنماید. (ایه الله سیستانی)
- اگر به خاطر درد چشم شستن صورت ضرر دارد باید تیمم کند و اگر بتواند اطراف چشم را و بقیه صورت را بشوید کافی است. (آیت الله مکارم)

فصد یا حجامت

اگر جایی از اعضا وضو را رگ زده وظیفه چیست؟^۲

- اگر جایی از اعضای وضو را رگ زده است و نمی تواند آن را آب بکشد یا آب برای آن ضرر دارد، اگر روی آن بسته است، باید به دستور جبیره عمل کند و اگر معمولاً باز است شستن اطراف آن کافی است. (حضرت امام ره)
- اگر جایی از اعضای وضو را رگ زده یا حجامت نموده، در صورتی که آب برای آن ضرر دارد حکم آن، حکم زخم و جراحت است ولی اگر آب برای آن ضرر ندارد اما نمی تواند آن را به دلیل نجاست عضو یا بند نیامدن خون، آب بکشد باید تیمم نماید. (ایه الله سیستانی)
- حکم زخم را دارد که اگر باز است پارچه ای روی آن گذاشته و روی آن را دست خیس بکشد. (آیت الله مکارم)

عمل لیزیک بر روی پوست

من می خواهم برای زیبایی نه درمان بر روی صورت عمل لیزیک انجام دهم و به محل تا دو یا سه هفته نباید آب به آن بزنم. آیا با علم به این موضوع که مانع وضو و غسل است می توانم این عمل را انجام بدهم؟ در این مدت چگونه باید وضو و غسل را انجام دهم؟

- در صورتی که آمیخته با حرام یا ضرر مهمی نباشد ذاتاً اشکالی ندارد، ولی چنانچه مستلزم حرامی باشد (مانند لمس و نظر حرام)

۱. امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ کتاب طهارت بحث جبیره م ۸ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۴ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۵۷

۲. امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۳۷ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۳ ایه الله مکارم عروه الوثقی ج ۱ م ۱۲ احکام جواهر.

تنها در فرض ضرورت جایز است. در مورد وضو و غسل نیز در فرض جواز غسل و وضوی جبیره ای کنید. (آیت الله مکارم)^۱

حکم جراحت در غیر اعضای وضو

اگر جراحت و مانند آن در غیر مواضع وضو باشد لکن به جهت همان جراحت، آب برای مواضع وضو ضرر دارد حکم چیست؟^۲

- باید تیمم کند ولی اگر برای بعضی عضو ضرر دارد و امکان دارد، اطراف آن را بشوید کافی است و احتیاط آن است که پارچه روی آن گذاشته و دست تر را روی آن بکشد و تیمم هم بنماید. (حضرت امام ره)
- باید تیمم نماید. (ایه الله سیستانی)
- اگر فقط برای مقداری از عضو ضرر دارد، چنانچه اطراف آن را بشوید کافی است و اگر برای کل یک عضو است احتیاط جمع بین وضوء و تیمم است و اگر برای تمام اعضاء ضرر دارد باید تیمم کند. (آیت الله مکارم)

تنگی وقت در ازاله مانع

اگر روی عضو جبیره ای است که می تواند آن را برطرف کرده و وضوی معمولی انجام دهد ولی برطرف کردن آن موجب می شود وقت نماز بگذرد وظیفه چیست؟^۳

- باید تیمم کند. (حضرت امام ره، امام خامنه ای، آیه الله سیستانی)
- احتیاط آن است که اگر ممکن است هم وضوی جبیره بگیرد هم تیمم کند. (ایه الله مکارم)

چسبیدن مانع بر اعضا

مانع برطرف نمی شود

اگر چیزی مانند چسب در اعضای وضو یا غسل باشد که برداشتن آن ممکن نیست یا مشقت دارد (غیر چیزی که حکم دوا را دارد) چه باید کرد؟^۴

- باید به دستور جبیره عمل کند. (حضرت امام ره، امام خامنه ای، آیه الله مکارم)
- وظیفه تیمم است مگر آنکه آن چیز در مواضع تیمم باشد که در این صورت، باید هم وضو بگیرد و هم تیمم نماید و در هنگام

^۱ سایت معظم له

<https://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۲۱&lid=۰&catid=۴۶۸۱۲&mid=۲۶۱۹۳۰>

۲: امام خمینی تحریر الوسیله وضوی جبیره م ۷ و عروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۰ آیه الله مکارم عروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۰؛ آیه الله سیستانی منهاج الصالحین ج ۱ ۱۱۴؛

۳ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۹ آیه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۸۹ آیه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۹ مقام معظم رهبری استفتاء سایت ادمین.

سوال: اگر شخصی وقت نمازش تنگ باشد به نحوی که بتواند فقط وضو بگیرد و اگر مانعی برای وضو باشد که وقت نماز اجازه نمی دهد مانع را برطرف کند باید چه انجام دهد آیا باید تیمم کند یا وضوی جبیره ای بگیرد.

(ج) در فرض سؤال با همان حال وضوی جبیره ای می گیرد. (آیت الله مکارم)

<https://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۳۶۷&mid=۱۵۶&catid=۰&lid=۲۱>

۴: امام خمینی توضیح المسائل م ۳۳۸ امام خامنه ای اجوبه الاستفتات س ۱۲۶ سایت لیدر استفتات جدید وضو؛ آیه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع م ۳۶۲؛ آیه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۵۳

وضو، بنابر احتیاط واجب مانند وضوی جبیره، بر مانع در صورت امکان، مسح نماید ولی اگر مانع تنها در قسمتی از کف دست یا باطن انگشتان باشد و در پشت دست‌ها و پیشانی مانع نباشد به نحوی که با قسمت باقیمانده بدون مانع بتواند مسح را انجام دهد، تیمم کافی است. همچنین آنژیوکت که به خاطر ضرورت به بدن بیمار متصل می‌شود در حالی که در موضع زخم یا دمل یا شکستگی نیست، حکم مانع را دارد. (آیه الله سیستانی)

کاشت ناخن

حکم تکلیفی ایجاد مانع عمدی مانند کاشت ناخن مصنوعی که موجب شود وضوء و غسل جبیره یا تیمم شود چیست؟^۱

- در صورت کاشت ناخن، برای وضو و غسل باید مانع - ولو با صرف هزینه ممکن - برطرف گردد و چنانچه می‌داند امکان برطرف کردن آن نیست و یا رفع آن با مشقت غیر قابل تحمل همراه بوده و یا ضرر قابل توجهی دارد، در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد سپس مبادرت به این کار کند و وضو و غسل‌های بعدی را باید به صورت جبیره انجام دهد (یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید)؛ اما در صورتی که امکان برطرف کردن آن - ولو در روزهای بعد - باشد و برطرف نکند، وضو و غسل جبیره باطل خواهد بود. (امام خامنه ای)^۲

- ایجاد مانع که در وقت وضو یا غسل نتواند برطرف کند اگر در وقت نماز انجام شود جایز نیست و در غیر وقت نماز به احتیاط واجب جایز نیست و اگر با اینکه می‌دانسته که نمی‌تواند بر طرف کند باز آن را ایجاد کرده احتیاط آن است که نماز را بخواند و بعد قضاء نماید. (آیه الله سیستانی)

- در صورتی که ضرورتی برای این کار نباشد آن را ترک کنند، و چنانچه ضرورتی وجود داشته باشد و امکان جداسازی ناخن‌های مصنوعی به هنگام غسل و وضو نباشد، با آن وضو و غسل جبیره ای می‌گیرند. (آیه الله مکارم)

ایجاد عمدی مانع

اگر عمدا کاری کند که وظیفه او جبیره شود احکام آن فرق می‌کند؟^۳

- در حکم جبیره فرقی نیست در اینکه بدون اختیار حاصل شود یا با اختیار خود مکلف. (حضرت امام ره، آیت الله سیستانی و مکارم)

^۱ امام خامنه ای سایت لیدر استفتات جدید؛ - ایجاد مانعی که موجب تبدل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره‌ای می‌شود، چنانچه در غیر وقت نماز باشد، مانع ندارد ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید، و افراد مشغول به کارهایی که موجب ایجاد مانع می‌شود (مانند نقاشی، یا گچ‌کاری و امثال آن) چنانچه نتوانند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کنند شستن روی همان مانع کفایت می‌کند.

آیه الله مکارم سایت <http://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۲۱&lid=۰&catid=null&mid=۱۸۸۳۷> آیه الله سیستانی استفتات نجف س ۱۷۳ و

استفتات جامعه الزهرا مجموعه دو ص ۲۹

^۲ . <https://www.leader.ir/fa/content/۱۹۲۹۷/%D%AB%D%AB%۳D۸۴%۹-%D%۸۸%۹-%D%۸۸%۹D%۸B%۶D۸۸%۹-%D%۸A%۸D%۸A۷-%D%۸۸%۹D%۸AC%D%۸۸%۹D%۸AF-%D%۸۶%۹D%۸A%۷D%۸AE%D%۸۶%۹-%D%۸۵%۹D%۸B%۵D%۸۶%۹D%۸۸%۹D%۸B%۹DB۸%۷C>

^۳ حضرت امام العرو و ه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۳ ، آیه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۳؛ آیه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۳

اگر موی چشم را به جهت مرض بچسباند وظیفه چیست؟^۱

- باید وضو و غسل جبیره بگیرد و احتیاط آن است که تیمم هم بنماید (حضرت امام،)
- وضوی جبیره کافی است (امام خامنه ای)
- باید تیمم نماید (آیه الله سیستانی،)

شرایط جبیره

جنس جبیره

استفاده از پارچه ابریشمی یا طلا یا اجزاء حیوان حرام گوشت برای جبیره چه حکمی دارد؟^۲

- برای وضو و غسل و جبیره ای مانعی ندارد. (حضرت امام ره، امام خامنه ای، سیستانی، مکارم،)

جبیره غصبی^۳

کل جبیره غصبی است

باید آن را برطرف و تعویض نمود و نمی توان روی آنرا مسح کرد و چنانچه بر آن مسح کند گناه کرده است، اما نسبت به حکم صحت وضوی جبیره وی:

- باطل نیست. (حضرت امام ره، امام خامنه ای)
- بنابر احتیاط باطل است. (آیات عظام: سیستانی و مکارم)

باطن جبیره غصبی است

چنانچه مسح بر ظاهر جبیره، تصرف در باطن شمرده نمی شود مسح بر آن اشکالی ندارد و الا:

- باطل نیست. (حضرت امام، امام خامنه ای)
- بنابر احتیاط باطل است. (آیه الله سیستانی، آیه الله مکارم)

عدم امکان برطرف کردن جبیره غصبی

اگر برداشتن جبیره غصبی ممکن نباشد یا ضرر داشته باشد مثلاً موجب جراحت شود حکم چیست؟

الف) اگر مال تلف شده محسوب شود:

- مسح بر جبیره جایز نیست مگر با رضایت مالک آن (حضرت امام)

۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۴۲: امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمین شماره استفتاء: ۶۹۷۶۸۸ و استفتاء ۳۶ جزوه آیه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۴۱
۲ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۷: آیه الله سیستانی عروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۷: آیه الله مکارم عروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۷ امام خامنه ای
سایت ادمین و ضعیف: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۵۴۵۸۷۴ تاریخ استفتاء: ۱۶/۰۳/۱۳۹۴ استفتاء شماره ۷ در جزوه

۳ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۶، آیه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۶: آیه الله مکارم عروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۱۶، مقام معظم رهبری
استفتاء استانها. (شماره استفتاء: ۵۴۳۹۳۵)

- واجب است عوض آن را به مالکش بدهد و احتیاط واجب رضایت مالک است (ایه الله مکارم)
- احتیاط ترک مسح است قبل دفع عوض آن به مالک (ایه الله سیستانی)
- ب) مال تلف شده هم محسوب نمی شود:
- اگر راضی کردن مالک ممکن نیست احتیاط واجب آنست که اطراف جبیره را بشوید و تیمم هم انجام دهد. (حضرت امام ایه الله سیستانی)
- وضوی تنها با شستن اطراف آن کافی است (ایه الله مکارم)

مانع روی جبیره

چربی روی جبیره

اگر روی جبیره چرب باشد وظیفه چیست؟^۱

- اگر بر روی جبیره چربی باشد و روی آن را مسح کند اشکال ندارد. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

جبیره چند لایه ای

اگر روی جبیره چند لایه بسته شده باشد لازم است آن را کم کند؟^۲

- اگر به اندازه متعارف است لازم نیست آن را کم کند. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

قرار دادن مانع روی جبیره

آیا می توان روی جبیره چیز دیگری مثل پلاستیک و مانند آن گذاشت و روی آن را مسح کرد؟^۳

- اگر نیاز است (مثل آنکه جبیره نجس است) اشکالی ندارد در غیر این صورت جایز نیست مگر آنکه بعد از اضافه کردن عرفا جزء جبیره محسوب شود. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)
- اگر امکان دارد باید نایلون باز شود و مسح روی گچ انجام شود یعنی تا آنجا که می شود لازم است جبیره را کم کرد و روی آن را مسح کرد. (امام خامنه ای)

^۱ امام خمینی العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۲؛ ایه الله مکارم العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۲؛ ایه الله سیستانی؛ العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۲

^۲ امام خمینی العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴؛ ایه الله سیستانی العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴؛ ایه الله مکارم العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴ امام خامنه ای سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۵۷۲۶۴۶

^۳ امام خمینی؛ العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴؛ ایه الله مکارم العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴؛ ایه الله سیستانی العروه الو تقی ج ۱ احکام جبائر م ۲۴

احکام جبیره

کیفیت مسح جبیره

فرقهای جبیره در اعضای شستن و مسح^۱

۱- جبیره در محل شستن بدل از شستن آن عضو است و در محل مسح، بدل مسح است. (حضرت امام و ایه الله مکارم و ایه الله سیستانی: ولی قصد بدلیت لازم نیست)

۲- در جبیره محل غسل، باید تمام روی آن را مسح کرد (استیعاب) مگر آن جاهایی که معمولاً امکان ندارد مثل مابین خطوط پارچه اما در جبیره محل مسح، مسمی مسح کافی است. (حضرت امام، ایه الله مکارم و ایه الله سیستانی: در غیر محل مسح پا)

۳- در مسح بر جبیره محل شستن بهتر است جریان آب بر روی جبیره طوری باشد که مانند شستن باشد و در محل مسح مانند مسح باشد. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

۴- جبیره محل مسح لازم است مسح شود. (حضرت امام، امام خامنه ای)^۲ (به احتیاط واجب شود مسح شود. ایه الله سیستانی)

۵- در جبیره لازم است محل مسح با رطوبت باقی مانده در کف دست انجام شود ولی در جبیره محل غسل با هر آبی ولو آب خارجی ممکن است و با هر وسیله ای می توان آن را مسح کرد. (حضرت امام؛ امام خامنه ای)^۳ (ایه الله مکارم) (در محل مسح بهتر است با آب کف دست باشد: ایه الله سیستانی)

۶- رطوبت زائد محل مسح را باید خشک کرد اما در محل غسل خشک نمودن لازم نیست. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

۷- مراعات ترتیب اعلی فالاعلی در جبیره محل غسل لازم است. (حضرت امام ره، ایه الله مکارم) همچنان که در وضوی معمولی، دست و همین طور بنا بر احتیاط واجب صورت از بالا به پایین شسته می شود، در وضوی جبیره ای هم باید روی جبیره ای که روی این اعضاء می باشد را از بالا به پایین با رعایت ترتیب مسح نمود (آیت الله سیستانی)

۸- در جبیره محل مسح باید محل مسح ثابت و دست کشیده شود باشد ولی در محل غسل به هر نحوی که جبیره مسح شود کافی است (حضرت امام و ایه الله مکارم) عضوی که جبیره دارد هنگام مسح کشیدن - حتی بنا بر احتیاط واجب اعضاء شستنی (صورت و دست ها) - باید ثابت باشد. (ایه الله سیستانی)

۹- مجرد رساندن رطوبت در محل مسح کافی است ولی در محل غسل کافی نیست. (یعنی باید با آب مسح شود. (حضرت امام ره) کافی است. (ایه الله سیستانی) مسح آن به هر نحوی که موجب تاثیر جبیره به نحو متعارف شود کافی است. (آیت الله مکارم)

۱: حضرت امام العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۲۶ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۲۶ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۲۶ ورساله جامع احکام وضوی جبیره

۲ امام خامنه ای سایت ادمین وضعیت: شماره استفتاء: ۷۴۸۶۵۵ استفتاء شماره ۳۲ جزوه

۳ سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۵۴۵۸۷۷ تاریخ استفتاء: ۱۶/۰۳/۱۳۹۴

در وضوی جبیره ای اگر مواضع شستنی نیاز به مسح جبیره ای داشته باشد آیا از بیرون می توانیم آب بگیریم و بر روی صورت و دست ها مسح کنیم؟ در فرض سؤال اشکال ندارد.

دیدن مانعی که رفعش مشقت دارد پس از وضو
اگر مانعی بر اعضای وضو باشد که برطرف کردنش عسر و حرج دارد، چنانچه فرموده اند وظیفه جبیره است.
سوال این است که کسی چنین مانعی را بعد از اتمام وضو دیده و در نتیجه نیت جبیره نکرده است، آیا وضویش باطل است؟

- عملاً جبیره حاصل شده و وضو صحیح است. (آیت الله مکارم)^۱

کیفیت مسح سر و پاها در جبیره در کف دست
شخصی که کف دست او جبیره دارد چگونه مسح کند؟^۲

- کسی که در کف دست و انگشتها جبیره دارد و در موقع وضو دست تر روی آن کشیده است می تواند سر و پا را با همان رطوبت مسح کند یا از جاهای دیگر وضو رطوبت بگیرد. (حضرت امام)
- می تواند سر و پا را با همان رطوبت جبیره مسح کند و اگر رطوبت خشک شده می تواند از ابرو یا ریش رطوبت بگیرد. (امام خامنه ای)
- کسی که در دست و انگشتها جبیره دارد و در موقع وضو، دست تر روی آن کشیده است می تواند سر و پا را با همان رطوبت مسح کند هرچند احتیاط مستحب آن است که مسح را با قسمتی انجام دهد که جبیره ندارد. (ایه الله سیستانی)
- می تواند سر و پاها را با همان رطوبت مسح کند و اگر کافی نباشد از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد. (آیت الله مکارم)

مقدار جبیره

بخشی از یک عضو

اگر جبیره قسمتی از یک عضو را گرفته باشد وضوی جبیره کافی است. (البته با دقت در توضیحات گذشته)

تمام یک عضو

اگر تمام یک عضو را جبیره گرفته باشد وظیفه چیست؟^۳

- وضوی جبیره کافی است. (حضرت امام ره، امام خامنه ای، ایه الله سیستانی)
  - اگر تمام صورت با تمام یکی از دستها را گرفته باشد بنا بر احتیاط هم وضوی جبیره بگیرد و هم تیمم نماید. (ایه الله مکارم)
- اگر جبیره تمام پهنای روی پا را گرفته باشد چه باید کرد؟^۴

^۱ . سایت معظم له

<https://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۲۱&lid=۰&catid=۴۶۸۱۲&mid=۲۶۱۹۳۰>

^۲ : امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۳۲؛ امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمین شماره استفتاء: ۵۱۹۰۸۱ استفتاء شماره ۳۵ جزوه ؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح

المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۱؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۳۵۰

^۳ : امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ م ۳ رساله توضیح المسائل ، م ۳۳۰. امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمین شماره استفتاء: ۶۳۰۸۷ استفتاء شماره ۳۰ جزوه . ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۲، رساله ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل ۳۴۹: سایت آیت الله مکارم: کسی که تمام پای او گچ گرفته شده و جنب شده است، غسل بر او

واجب است یا تیمم یا هر دو ؟ و آیا می تواند داخل مسجد شود یا خیر ؟ غسل جبیره کند و بنا بر احتیاط تیمم نیز بنماید و بعد از انجام وظیفه می تواند به مسجد نیز برود.

^۴ : امام خمینی رساله توضیح المسائل ، م ۳۳۳، ایه الله مکارم العر و الوقی ج ۱ بحث جباثر م ۴؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۳۳۲

- اگر جبیره تمام پهنای روی پا را گرفته ولی مقداری از طرف انگشتان و مقداری از طرف بالای پا باز است باید جاهایی که باز است روی پا را و جایی که جبیره است روی جبیره را با رعایت ترتیب مسح کند. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

معظم اعضاء

اگر جبیره معظم اعضاء را گرفته باشد وظیفه چیست؟^۱

- اگر جبیره بیشتر اعضاء وضو را فرا گرفته احتیاط ترک نشود به اینکه هم وضوء جبیره ای بگیرد و هم تیمم کند (البته اگر تیمم بدون حائل ممکن باشد) هرچند کفایت تیمم بعید نیست، بلکه در صورتی که حائل همه نقاط عضو تیمم را نیز فراگرفته و تیمم بر پوست دست و پیشانی ممکن نباشد متعینا باید وضوء جبیره بگیرد. (حضرت امام ره)
- بنابر احتیاط باید جمع کنید بین عمل جبیره و تیمم، اگرچه بعید نیست تیمم کفایت کند. (امام خامنه ای)
- بنابر احتیاط هم وضوی جبیره بگیرد و هم تیمم نماید. (آیات عظام سیستانی و مکارم)

منظور از معظم اعضاء چیست؟^۲

- مقصود این است که اعضای وضوء - از جمله سر و پا - بواسطه شکستگی و یا جراحت، بیشتر آن پوشیده و مقدار کمی باز باشد. (امام خامنه ای)

تمام اعضای وضو

اگر جبیره تمام اعضای وضو را گرفته باشد وظیفه چیست؟^۳

- باید تیمم نماید (حضرت امام ره، امام خامنه ای)
- بنابر احتیاط واجب باید وضوی جبیره بگیرد و تیمم هم بنماید (آیات عظام سیستانی و مکارم)

جبیره بیش از حد معمول

اگر جبیره بیشتر از حد معمول بسته شده باشد وظیفه چیست؟^۴

- اگر جبیره بیشتر از معمول اطراف زخم را گرفته و برداشتن آن ممکن نیست، باید به دستور جبیره عمل کند، و بنابر احتیاط واجب تیمم هم بنماید و اگر برداشتن جبیره ممکن است باید جبیره را بردارد، پس اگر زخم در صورت و دست است اطراف آن را بشوید و اگر در سر یا روی پاها است اطراف آن را مسح کند و برای جای زخم به دستور جبیره عمل نماید. (حضرت امام)

۱ امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ کتاب طهارت احکام جبیره م ۳ رساله توضیح المسائل مراجع م ۳۳۰ امام خامنه ای سایت ادمن شماره استفتاء: ۷۲۵۹۶۴ استفتاء شماره ۲۴ جزوه: منهاج الصالحین ایه الله سیستانی ج ۱ م ۱۰۵ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل ۳۴۹

۲ برداشت از مسائل ۳۴۹ توضیح المسائل

۳ امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمن شماره استفتاء: ۶۰۹۲۶۱ استفتاء شماره ۳۷ جزوه

۴ امام خمینی رساله توضیح المسائل مراجع، م ۳۳۱. امام خامنه ای سایت ادمن شماره استفتاء: ۷۲۵۹۶۲ استفتاء شماره ۲۶ جزوه. آیت الله سیستانی منهاج الصالحین م ۱۰۵، ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۳۴۹

۲۰- امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ بحث جبیره م ۴، و رساله توضیح المسائل مراجع م ۳۳۵ امام خامنه ای استفتاء خصوصی سایت ادمن شماره استفتاء: ۷۲۵۹۶۶ استفتاء شماره ۲۷ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۳۵۱ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۷۶:

- در صورتی که جبیره بیشتر از حد معمول محل وضو را گرفته و برداشتن آن ممکن نیست، علاوه بر وضو بنا بر احتیاط واجب تیمم هم. (امام خامنه ای)
- اگر برداشتن مقدار اضافی ممکن نیست یا مشقت زیاد دارد یا برای موضع سالم، ضرر دارد چنانچه جبیره خارج از مواضع تیمم (پیشانی و دستها) باشد باید تیمم نماید و اگر جبیره در اعضای تیمم باشد، بنابر احتیاط واجب، هم وضوی جبیره ای بگیرد و هم تیمم نماید ولی اگر برداشتن مقدار اضافی، ضرر برای خود موضع آسیب دیده دارد، وضوی جبیره کافی است هرچند جبیره در موضع تیمم باشد. (ایه الله سیستانی)
- هرگاه جبیره بیشتر از معمول، اطراف زخم را گرفته و برداشتن آن ممکن نیست باید به دستور جبیره عمل کند و بنابر احتیاط مستحب، تیمم هم بنماید و اگر برداشتن جبیره اضافی ممکن است باید آن را بردارد. (آیت الله مکارم)

ضرر بیش از حد متعارف اطراف زخم

اگر اب برای زخم و جراحت و یا شکستگی بیشتر از مقدار متعارف ضرر می رساند حکم چیست؟^۱

- کفایت مسح بر جبیره مشکل است احتیاط این است که اطراف آن را به مقداری که امکان دارد بشوید و روی جبیره را دست تر بکشید و تیمم هم انجام دهد. (حضرت امام ره)
- اگر قسمتی که ضرر می رسد بیشتر از متعارف است باید تیمم کند اگر جبیره در موضع تیمم نباشد و اگر در موضع تیمم جبیره وجود دارد احتیاط این است که جمع کند بین وضوی جبیره و تیمم. (ایه الله سیستانی)
- جایز است تیمم را ترک کند و اطراف آن را به قدر ممکن بشوید و احتیاطا جبیره را دست تر بکشید. (ایه الله مکارم)

تعدد جبیره

اگر چند جبیره در صورت یا دستها یا روی پای او باشد وظیفه چیست؟^۲

- اگر در صورت یا دستها چند جبیره باشد، باید بین آنها را بشوید و اگر جبیره ها در سر یا روی پاها باشد باید بین آنها را با رعایت ترتیب مسح کند و در جاهای که جبیره است باید به دستور جبیره عمل نماید. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)

حکم کسی که وظیفه اش را نمی داند

اگر شک دارد که وظیفه او تیمم است یا وضوی جبیره ای حکم چیست^۳

- کسی که نمیداند وظیفه او تیمم است یا وضوی جبیره ای بنابر احتیاط واجب باید هر دو را انجام دهد، (حضرت امام ره، امام خامنه ای، ایه الله سیستانی)

^۱ امام خمینی العروة الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۸؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۸؛ ایه الله سیستانی منهاج الاصلاحین ج ۱ م ۱۱۳

^۲ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۳۴؛ ایه الله سیستانی توضیح المسائل م ۱۳۲۳؛ ایه الله مکارم العرو و الوثقی ج ۱ بحث جباثر م ۵

^۳ امام خمینی رساله توضیح المسائل مراجع م ۱۳۴۳؛ امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۲۶۶۰ استفتاء ۲۹ جزوه. ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۹۰؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۳۴

- احتیاط واجب جمع کند بین وضوی جبیره و تیمم اگر در شبهه موضوعیه باشد و اگر در شبهه حکمیه است جایز است رجوع به اجتهاد یا تقلید کند. (ایه الله مکارم)

اگر شخص نداند وظیفه او وضوی جبیره است یا تیمم و هر دو را انجام داده آیا این وضو برای نماز های بعد کافی است؟^۱

- خیر باید برای نماز های بعدی وضوء بگیرد (حضرت امام؛ آیه الله سیستانی؛ آیه الله مکارم؛)

حکم کشف خلاف وظیفه

اعتقاد به ضرر و کشف خلاف

اگر اعتقاد داشته اب برای پوست ضرر دارد و وضو جبیره گرفته بعد از نماز فهمید که ضرر نداشته وضوء و غسل او چه حکمی دارد؟^۲

- اگر قبل از شروع به عمل باشد اعاده کند و اگر بعد از عمل بوده اعاده لازم نیست. (حضرت امام)

- اگر به اعتقاد اینکه در اعضای وضوی او زخم یا دمل یا شکستگی است و آب برای آن ضرر دارد به دستور وضو یا غسل جبیره رفتار نماید، سپس آشکار شود که زخم یا دمل یا شکستگی در اعضای وضو وجود نداشته، وضو یا غسل او باطل است و نمازهایی را که با چنین وضو و غسلی خوانده باید در وقت، دوباره بخواند و در خارج وقت، قضاء نماید اما اگر در اعضای وضوی او واقعاً زخم یا دمل یا شکستگی وجود دارد و معتقد است آب برای آن ضرر دارد و فرد به دستور وضو یا غسل جبیره رفتار نماید، سپس معلوم شود که آب برای موضع آسیب دیده ضرر نداشته، وضو و غسل او صحیح است. (آیه الله سیستانی)

- احتیاط واجب اعاده کند (ایه الله مکارم)

اعتقاد به عدم ضرر و کشف

اگر معتقد باشد اب ضرر ندارد و وضوء و غسل معمولی انجام دهد و بعد کشف شود ضرر داشته و وظیفه او جبیره بوده حکم چیست؟^۳

- بنابر احتیاط واجب باید وضو یا غسل را دوباره انجام دهد. (حضرت امام ره، آیت الله سیستانی)

- غسل و وضوی او صحیح است. (آیه الله مکارم)

۱ حضرت امام توضیح المسائل م ۳۴۴؛ آیه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۱؛ آیه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۱ م ۳۱
۲ امام خمینی العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۳؛ آیه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۳؛ آیه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۷
۳ حضرت امام العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۳؛ آیه الله سیستانی رساله توضیح المسائل ج ۱ م ۳۸۸؛ آیه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام ج ۳۳ م ۳۳

تخلف عمدی مکلف از وظیفه ظاهری و کشف خلاف
اگر معتقد باشد آب ضرر دارد و لی به جای انجام وظیفه جبیره وضو و غسل معمولی انجام دهد و بعد کشف
شود ضرر نداشته حکم وضو و غسل و چیست؟^۱

- اگر قصد قربت از احوال شده غسل و وضوی او صحیح است (ایات عظام امام مکارم)
- بنابر احتیاط باید غسل و وضوء را دوباره انجام دهد (ایه الله سیستمی)

حکم نماز در اول وقت با غسل یا وضوی جبیره
خواندن نماز در اول وقت با داشتن عذری که وظیفه او غسل یا وضوی جبیره است^۲
(الف) می داند که تا آخر وقت عذر او برطرف نمی شود:

- می تواند در اول وقت نماز بخواند. (حضرت امام، امام خامنه ای، ایه الله سیستمی، ایه الله مکارم)
- (ب) امید دارد تا آخر وقت عذرش برطرف شود:
- احتیاط واجب است که صبر کند و اگر عذرش برطرف نشد در آخر وقت نماز را با وضو یا غسل جبیره ای بخواند. (حضرت امام، امام خامنه ای، ایه الله مکارم)
- بهتر است صبر کند و چنانچه عذر او برطرف نشد در آخر وقت نماز را با وضو یا غسل جبیره های به جا آورد در صورتی که اول وقت نماز خواند و عذرش برطرف شد به احتیاط مستحب اعاده کند. (آیت الله سیستمی)

خواندن نماز قضا با وضو یا غسل جبیره ای
ایا کسی که فعلا وظیفه او وضوی و غسل جبیره است می تواند نماز قضای خودش را بخواند؟^۳
- احتیاط واجب نماز قضاء را تا زمان برطرف شدن عذر تاخیر اندازد. (حضرت امام ره، امام خامنه ای)
- خواندن نماز قضای خودش اشکال ندارد. (ایه الله سیستمی و ایه الله مکارم)^۴

اقتداء به طاهر جبیره ای
امام جماعت شدن یا اقتداء به امام جماعتی که با وضو یا غسل جبیره نماز می خواند چه حکمی دارد؟^۵
- اشکال ندارد. (حضرت امام، امام خامنه ای، ایه الله سیستمی، ایه الله مکارم)

^۱ حضرت امام العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۳۳؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۳۳؛ ایه الله سیستمی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۸۹
^۲ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۴۱، امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۴۸۱۰۱۰ استفتاء شماره ۲۸ جزوه . ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۳۵۶؛ ایه الله سیستمی رساله توضیح المسائل م ۳۴۰
^۳ امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ صلاه القضاء م ۱۲، امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۶۴۶۲۱ و شماره استفتاء: ۷۶۶۱۷ استفتاء ۱۹ و ۲۱ جزوه ؛ ایه الله سیستمی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۳۰؛ ایه الله مکارم سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۸۶۷۷۲ استفتاء شماره ۲۰ جزوه ؛ ایه الله سیستمی رساله توضیح المسائل م ۱۴۵۷؛ امام خامنه ای سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۸۶۷۷۲ استفتاء شماره ۲۰ جزوه ؛ ایه الله سیستمی رساله توضیح المسائل م ۱۴۳۸؛ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۱۲۷۱
^۴ شایان ذکر است ایه الله مکارم در عروه الوثقی اشکال می کنند ج ۱ احکام جباړ م ۳۰؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباړ م ۳۰
^۵ حضرت امام رساله توضیح المسائل م ۱۴۵۷؛ امام خامنه ای سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۷۸۶۷۷۲ استفتاء شماره ۲۰ جزوه ؛ ایه الله سیستمی رساله توضیح المسائل م ۱۴۳۸؛ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۱۲۷۱

اجیر کردن طاهر جبیره ای

ایا شخصی که وظیفه اش وضو یا غسل جبیره ای است را می توان برای نماز میت اجیر کرد؟^۱

- بنا بر احتیاط واجب اجیر نکنند. (حضرت امام ره، ایه الله مکارم)

- می توان اجیر کرد. (آیت الله سیستانی)

اگر شخصی در مدت مشخصی برای نماز میت اجیر شود و بعد عذری برایش پیش آید که موجب شود که

وضو یا غسل او جبیره ای شود تکلیف چیست؟^۲

- بنابر احتیاط واجب باید تا برطرف شدن عذر صبر کند و اگر وقت تنگ شد و عذر برطرف نشد اجاره فسخ می شود. (حضرت

امام ره، امام خامنه ای)

- اجاره صحیح است. (آیه الله سیستانی)

- چنانچه شرط مباشرت شده و وقت هم برای تمام کردن عمل نیست اجاره فسخ می شود. (آیه الله مکارم)

ایا کسی که فعلا وظیفه او وضو و غسل جبیره است می تواند تبرعا نماز میتی را بخواند؟^۳

- به احتیاط واجب برای میت کفایت نمی کند. (حضرت امام ره، امام خامنه ای)

- خواندن تبرعی نماز دیگری اشکال دارد (ایه الله مکارم)

اعضای مصنوعی و جبیره^۴

ایا دست مصنوعی در حکم جبیره است و باید دست مرطوب بر آن کشید؟ حکم جبیره ندارد (آیت الله مکارم)

دست مصنوعی حکم جبیره ندارد. (آیت الله سیستانی)

۱: امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ صلاہ الاستیجار م ۵ و رساله توضیح المسائل م ۱۵۴۱؛ ایه الله مکارم توضیح المسائل م ۱۲۲۰؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل م ۱۵۲۲

۲ امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ احکام صلاہ استیجار م ۵، امام خامنه ای سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۴۶۵۷۱۹؛ ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۳۰؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۳۰

۳ امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ صلاہ القضاء م ۱۲، امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۶۴۶۲۱ و شماره استفتاء: ۷۶۶۱۷ استفتاء ۱۹ و ۲۱ جزوه: ایه الله سیستانی العروه الوثقی ج ۱ احکام جباثر م ۳۰؛ ایه الله مکارم سایت نماز قضاء؛ قضای نماز با غسل ووضو

جبیره= <https://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۲۶۲۲۸۲&mid=۴۶۸۴۶&catid=-. &lid=۲۱>

۴. سایت آیت الله سیستانی و مکارم حفظهما الله

احکام مخصوص غسل جبیره

تمام مطالبی که در جزئیات وضوی جبیره ای مطرح شد در غسل جبیره ای هم صحیح است ولی نکات خاصی در غسل جبیره ای مطرح است که در چند عنوان خواهد آمد:

غسل جبیره ترتیبی یا ارتماسی

ایا باید ترتیبی باشد یا ارتماسی هم جایز است؟^۱

- بنابر احتیاط واجب باید ترتیبی انجام شود. (حضرت امام، ایه الله سیستانی)
  - بنابر احتیاط تا ممکن است باید غسل را ترتیبی به جا آورد. (ایه الله مکارم)
- نکته:** در صورتی که بگوییم غسل ارتماسی هم صحیح است در صورتی می توان غسل ارتماسی کرد که عضو یا جبیره نجس نباشد یا رسیدن آب موجب به عضو نشود.

وظیفه مکلف در شکستگی و جراحت و زخم

اگر بر کسی غسل واجب باشد آیا در حکم تحصیل طهارت فرقی بین شکستگی اعضاء یا زخم و جراحت وجود دارد؟

- در حکم جبیره فرقی بین آنها وجود ندارد، وظیفه غسل جبیره است. (حضرت امام و ایه الله مکارم)^۲
- اگر در بدن شکستگی بدون جراحت باشد و آب برای آن ضرر دارد و روی آن باز است، لازم است تیمم بدل از غسل کند و اگر روی آن بسته است و مسح بر روی جبیره ممکن باشد باید غسل نماید و روی جبیره را مسح کند و اگر مسح جبیره ممکن نیست اگر جبیره خارج از اعضاء تیمم است تیمم کند و اگر در اعضاء تیمم است بنابر احتیاط واجب هم غسل (بدون مسح قسمت اسیب دیده) و هم تیمم نماید. (ایه الله سیستانی)

غسل میت جبیره ای؟

آیا در صورت وجود مانع در اعضای میت می توان او را غسل میت جبیره ای داد؟^۳

- درباره میت غسل جبیره نیست و اگر نشود او را غسل معمولی داد باید به جای غسل، تیمم داده شود. (امام خامنه ای)
- اگر در بدن میت، مانعی از رسیدن آب به ظاهر پوست وجود دارد، در صورت امکان، باید آن را برطرف نمود و اگر برطرف کردن

^۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۳۹؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جواهر م ۲۸؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۹۱

^۲ امام خمینی تحریر الوسیله ج ۱ فصل فی وضوی جبیره م ۱۰؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ احکام جواهر م ۲۸؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۹۱

^۳ امام خامنه ای سایت پرسشهای متداول س ۴۲۱ سایت ادمین وضعیت: پاسخ داده شده شماره استفتاء: ۴۰۳۹۸۶ تاریخ استفتاء: ۱۳۹۲/۱۰/۰۴ شماره ۱۵ جزوه؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۹۲؛ ایه الله مکارم العروه الوثقی ج ۱ م ۳۹۱

<http://makarem.ir/main.aspx?typeinfo=۲۱&lid=۰&catid=۴۱۹۴۱&mid=۲۵۲۳۹۶۳۹۲>

آن غیر ممکن است یا حرجی است و مشقّت فوق العاده‌ای دارد که قابل تحمّل نیست، مشروعیت غسل جبیره ای برای میّت ثابت نیست و واجب است میّت را تیمّم بدهند هر چند احتیاط مستحب است که علاوه بر تیمّم احتیاطاً میّت را غسل هم بدهند خصوصاً اگر مانع موجود در بدن میّت که امکان برطرف کردن آن نیست جزئی باشد شایان ذکر است آنچه گفته شد در صورتی است که مانع مذکور در اعضای تیمّم میّت نباشد و گرنه واجب است بین تیمّم دادن و غسل میّت جمع نمایند و در این فرض در هنگام غسل دادن میّت، بنابر احتیاط واجب در صورت امکان همانند وضو یا غسل جبیره، بر مانع موجود در بدن میّت بعد از خشک نمودن آن، مسح نمایند. (ایه الله سیستانی)

- ما غسل میّت جبیره را برای آنها جایز می‌دانیم اما اگر مثلاً کل بدن سوخته است می‌توان آن را داخل پلاستیک قرار داده و غسل جبیره بدهیم ولی دلیلی بر لزوم غسل در این گونه موارد نداریم، البته اگر بشود باید احتیاط کرد و اگر در این گونه موارد اعضای تیمّم سالم باشد تیمّم مقدم است ولی در هر حال نماز دارد. (ایه الله مکارم)

احکام مخصوص تیمّم جبیره

کیفیت تیمّم جبیره ای

کسی که وظیفه او تیمّم است، اگر در بعضی از جاهای تیمّم او زخم یا دمل یا شکستگی باشد، وظیفه چیست؟

- باید به دستور وضوی جبیره ای، تیمّم جبیره ای نماید. (حضرت امام؛ امام خامنه ای و ایه الله سیستانی و ایه الله مکارم)^۱

اگر پیشانی یا پشت دو دستهای او زخم است و پارچه یا چیزی بسته و نمی‌تواند باز کند چگونه تیمّم را انجام دهد؟

- چنانچه نمی‌تواند باز کند باید دست را روی آن بکشد. (حضرت امام ره، آیات عظام سیستانی و مکارم شیرازی)^۲

اگر کف دو دست جبیره دارد و نمی‌تواند باز کند چگونه تیمّم کند؟^۳

- باید با همان دست مسح را انجام دهد (حضرت امام ره و ایه الله مکارم)

- اگر قسمتی از کف دست باز است مسح را با همان قسمت باز انجام دهد اگر تمام آن را جبیره گرفته است مسح با آن کافی است (آیت الله سیستانی)

^۱ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۳۴۰ امام خامنه ای سایت ادمین شماره استفتاء: ۷۱۴۲۶۷ استفتاء شماره ۳۱ جزوه: ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۳۹۳؛ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۳۵۵

^۲ امام خمینی رساله توضیح المسائل م ۷۰۸؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۸۶۴؛ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۶۵۵

^۳ امام خمینی رساله مراجع م ۷۰۸؛ ایه الله سیستانی رساله توضیح المسائل جامع ج ۱ م ۸۶۴؛ ایه الله مکارم رساله توضیح المسائل م ۶۵۵